

TAXONOMISCHE REVISIE VAN RACOPILUM IN AFRIKA

R. Cappers

Het geslacht *Racopilum* P.Beauv. is samen met het geslacht *Powellia* Mitt. ondergebracht in de familie der *Racopilaceae*. Deze familie wordt met name gekarakteriseerd door de aanwezigheid van twee rijen laterale en dorsale

bladeren. Meestal bestaat er tusen de laterale en dorsale bladeren een duidelijke bladdimorfie, zich uitend in zowel vorm als grootte. *Racopilum* heeft binnen Afrika een aaneengesloten verspreidingsgebied.

Het geslacht *Racopilum* is opgesplitst in drie soorten. *R. orthocarpioides* Broth. onderscheidt zich op basis van sporofytkenmerken: de ciliën tussen de endostoomtanden zijn gereduceerd en het kapsel staat (nagenoeg) recht op de seta. Hoewel ook papillen en bladtoptanding ontbreken, zijn steriele exemplaren niet met zekerheid m.b.v. deze gametofytkenmerken te onderscheiden van *R. capense*. *R. marginatum* Dix. betreft forse tot vrij forse planten waarbij de randcellen van een redelijk groot aantal bladeren regelmatig duidelijk gedifferentieerd zijn, waardoor deze bladeren een duidelijke (gedeeltelijke) zoom bezitten die ook uit twee cellagen kan bestaan. Lengte van de randcellen in de bladbasis: (25-)31-47 (-50) u, in het midden van het blad: (34-)38-52 (-54) u. Er worden twee forma onderscheiden; een zwakgetande vorm waarbij de tanden meestal uit 1 of 2 cellen bestaan die minder tot meer dan de helft uitsteken en een sterk getande vorm met tanden die (zeer) regelmatig uit 3 of meer cellen bestaan. *R. capense* C. Muell. ex. Broth. onderscheidt zich van *R. orthocarpioides* door niet-gereduceerde ciliën en een kapsel dat scheef op de seta staat. Meestal zijn papillen en/of bladtoptanding aanwezig. Randcellen zijn soms plaatselijk zwak gedifferentieerd, maar vormen nooit een regelmatige aaneensluitende zoom. Er wordt een langnervige variëteit onderscheiden, waarbij de uittredende nerf maximaal viermaal de bladschijflengte bedraagt en een kortnervige variëteit, waarbij de uittredende nerf meer dan viermaal de bladschijflengte bedraagt. Beide variëteiten worden evenals *Racopilum marginatum* opgesplitst in een zwak en sterk getande vorm.

literatuur

Cappers, R.T.J., 1984. *Racopilum* in Afrika - een taxonomische revisie. Doct.verslag. R.U. Groningen.